

Loppulausuma raadille: "Demokratia: Äänestä, vaikuta?"

Tässä Digiraadissa keskityttiin demokratian kannalta yhteen keskeiseen teemaan eli äänestämiseen. Halusimme kuulla, miksi nuoret äänestävät tai eivät äänestä ja mikä siihen vaikuttaa. Keskusteluissa nousi esiin halu äänestää mutta tarve tuelle esimerkiksi siihen, miten löytää oman ehdokkaan. Muita teemoja olivat esimerkiksi pettymys politiikkaan ja sen vaikutus äänestämiseen, äänestysikärajan lasku mutta myös se että nuoria tarvitaan ehdolle. Digiraadin aiheeksi äänestämiseen liittyvät teemat valikoituivat, koska eduskuntavaalit ovat tulossa ja niitä varten haluttiin kartoittaa nuorten näkemyksiä äänestämisestä ja siihen vaikuttavista seikoista.

Äänestämisen merkitys nuorille

Moni keskusteluun osallistunut oli äänestänyt vaaleissa ja osa kertoi äänestävänsä kunhan tulee täysi-ikäiseksi. Kuitenkin oli myös niitä, jotka eivät olleet äänestäneet ja suurin syy oli tiedon puute esimerkiksi ehdokkaista ja puolueista.

“En ole kyllä koskaan äänestänyt vaikka ajattelin viime vaaleilla äänestäväni. Syynä oli se, ettei ollut aikaa tutustua ehdokkasiin ja heidän vaalilupauksiinsa. Vaikka pidän äänestämistä tärkeänä mielestäni kyllä äänestäjien pitäisi edes tietää, keitä he äänestävät ja miksi. Ellei tiedä niin sehän on samaa kuin, että jättäisi äänestämättä. Se olisi jopa pahempaa, koska silloin vain heitettäisiin ääntä täysin tuntemattomalle.”

Äänestäminen nähtiin erittäin tärkeänä keinona toteuttaa demokratiaa. Yksi osallistuja kuvailikin näin:

“Äänestäminen on hyvin tärkeää, sillä jokainen "nukkua" ääni on yksi ääni lisää sille puolueelle ja niille ihmisille joita ei ainakaan halua päätöksentekijöiksi. Moni saattaa nähdä "nukkumisen" eräänä protestina, vaikka siten oikeasti tekee vain itselleen karhunpalveluksen.”

Yksi keskustelija kertoi, että oli myös auttanut kavereitaan ehdokkaiden etsimisessä ja vaalikoneiden täyttämässä. Keskimäärin keskustelijat pitivät vaalikoneita tärkeinä keinoina ehdokkaiden etsimiseen, mutta ne koettiin hyvin hankaliksi täyttää ja kysymykset monimutkaisiksi. Hankaluus ja monimutkaisuus saattoi turhauttaa nuoria, jolloin vaalikoneita ei haluttu tai osattu hyödyntää. Nuoret ehdottivat ratkaisuksi esimerkiksi sitä, että kouluissa olisi vaalitunteja, joissa kerrottaisiin puolueista ja ehdokkaista tai ehdokkastauluja eli vähän kuin infotauluja, joissa olisi ehdokkaita esillä koulussa. Näin ehdokkasiin olisi helpompi tutustua. Kouluissa voisi myös käydä yhdessä läpi vaalikoneita, jotta kysymykset olisivat kaikille selkeitä ja vastaamiseen saisi apua. Myös esimerkiksi some-vaikuttajien esimerkkiä pidettiin tärkeänä kannustimena äänestää.

“Teen aina vaalikoneen tai useammankin ennen äänestämistä. Ongelma niissä on se, että kysymykset ovat vaikeita. Itselläni ei ole aina riittävästi tietoa niistä aiheista, joita kysymykset koskee. Osa kysymysten aiheista taas ovat sellaisia, jotka eivät kosketa itseä juurikaan.”

Tuloksia selatessa olen huomannut, että melkein kaikki ehdokkaat lopulta sopisi minulle ja ehdokkaiden välillä on vain pieniä eroja. En tiedä, johtuuko siitä, että vastaan harvoin ääripäitä esim: TÄYSIN samaa tai TÄYSIN eri mieltä.”

Yksi keskustelija nosti esiin myös kodin mallin:

“Mä ainakin uskon, että kodilla ja kaveripiirillä on merkitystä äänestysaktiivisuuteen. Meillä on kotona usein äänestetty vaaleissa ja vaikka en mukana lapsena ollutkaan niin sain vanhemmiltani mallin äänestää. Jos lähipiiri olisi vaikka äänestämistä vastaisia, olisi itselläni voinut jäädä helpommin vielä nykyistä nuorempana äänestämättä.”

Myös kavereiden ja kaveripiirin arvomaailma voi vaikuttaa äänestämiseen ja yksi keskustelija kertoikin seuraavaa:

“Mun kaverit on kaikki vihervassareita ja äänestää sen mukaisesti - se on itseasiassa aika iso osa identiteettiä ja arvopohjaa. En oikein osaisi kuvitella olevani hyvä ystävä jonkun kanssa joka äänestäisi täysin "vastakkaista" puoluetta.”

Miksi jättää äänestämättä?

Keskustelussa näkyi pettymys varsinkin hallitus puolueisiin ja erityisesti riittämättömiin ilmastotoimiin. Yksi vastaaja kertoi, että ei aio tämän takia kannustaa muita äänestämään seuraavissa vaaleissa.

“Ite oon sen verran pettynyt tän kauden ilmastopolitiikkaan, koko saamelaiskäräjälakikeskusteluun ja tähän ihme pakkotyölakijuttuun, etten koe suurta motivaatiota osallistua kenenkään vaalityöhön tai kannustaa muita äänestämään. Toki se on helppo juttu jolla voi olla väliä, mutta en kyllä syöllistäisi niitä jotka ei äänestä.”

Äänestämättä jättämistä perusteltiin siis tiedon puutteella esimerkiksi ehdokkaista, pettymyksellä politiikkaan tai sillä, että politiikan ymmärtäminen on vaikeaa. Äänestäminen nähtiin vain yhtenä keinona toteuttaa demokratiaa. Äänestämättä jättäminen ei keskustelijoiden mielestä kuitenkaan tarkoittanut sitä, ettei henkilö voisi olla hyvinkin aktiivinen muilla demokratian keinoilla tai demokratian ulkopuolisilla keinoilla.

Nuorille tärkeitä teemoja

Tärkeiksi teemoiksi, joihin nuoret haluavat vaikuttaa äänestämällä, nousivat esimerkiksi ilmastonmuutos ja halu vaikuttaa siihen. Tasa-arvoa ja ihmisoikeuskysymyksiä pidettiin myös tärkeinä. Nuoret toivoivat ehdokkaiden puhuvan enemmän siitä, mitä aikovat tehdä nuorten eteen ja ottavan kantaa ajankohtaisiin asioihin, kuten varhaiskasvatuksen kriisiin.

Äänestysikärajaa voisi laskea

Moni nuori mainitsi sen että heidän mielestään äänestysikärajaa voisi hyvinkin laskea, koska moni olisi innokas äänestämään myös jo ennen täysi-ikäistymistään. Moni nuori kertoi olevansa hyvin perillä asioista ja haluavansa vaikuttaa myös äänestämällä, joten äänestysikärajaa voisi hyvin laskea nykyisestä. Keskustelussa ehdotettiin esimerkiksi iän laskemista 17 tai 16 vuoteen. Nuoret kokivat tarvitsevansa vielä enemmän rohkaisua äänestämiseen ja kannustusta siihen, että nuori osaa tehdä äänestyspäätöksen aivan yhtä hyvin kuin aikuinen. Osa myös kannatti nykyistä äänestysikärajaa ja piti sitä hyvänä.

“Mielestäni äänestysikärajaa voisi laskea vaikka yhdellä vuodella. Ainakin minun koulussani moni alle 18v olisi ollut hyvin innokas äänestämään. 17-vuotiaat ovat kuitenkin jo hyvin lähellä täysi-ikäisyyttä, enkä minä ainakaan tuntenut itseäni kovinkaan paljon kypsemmäksi "aikuiseksi" 18 -vuotiaana, kuin 17-vuotiaana. Mahdollisena uhkana joku voisi toki pitää sen, että "pila-ääniä" saattaa tulla enemmän, mutta en näe tätä varsinaisena uhkana, jota edes tarvitsisi ottaa huomioon.”

“Yks juttu mikä vois saada nuoria aikuisia paremmin äänestämään vois olla se että painotettais, että nuori kyllä on tarpeeksi kyvykäs ja tietäväinen äänestämään (tai ainakin siihen on vahvaa potentiaalia). Must tuntuu et monella jää ääni käyttämättä koska nolottaa ettei ymmärrä jotain vaalikoneen kysymyksiä tai ei muuten oo jaksanu ottaa selvää. Ja ihan se fakta että ei ikinä varmasti oo tyhmin äänestäjä, aina on joku höperömpi, tai ilkeempi, joka kyllä äänensä käyttää. Et ihan rohkeesti vaa äänestä”

Nuoret ehdolle

Moni halusi kannustaa enemmän nuoria ehdolle vaaleissa ja sitä kautta saada nuorten ääntä paremmin kuuluviin. Pelkkä äänestäminen koettiin riittämättömäksi, jos nuoria ehdokkaita ei ole. Nuorten toivottiin saavan tukea ehdolle asettumiseen ja vaalikampanjointiin, varsinkin heille, jotka eivät ole aikaisemmin olleet ehdolla. Vanhojen konkareiden toivottiin myös kannustavan nuoria mukaan, jotta nuori uskaltaisi lähteä ehdolle. Puolueille ehdotettiin nuoria kiinnostavista aiheista puhumista, jotta nuoria saataisiin myös ehdolle enemmän. Yksi noussut aihe oli ilmastopolitiikka. Nuori haluaa myös usein antaa äänensä nuorelle ehdokkaalle.

“Pitäisi saada ehkä päättäjien suunnasta sellasta "hei nuoret just teitä tarvitaan, asetu ehdolle ja voit olla osa seuraavaa päättäjäporukkaa", koska sekin vaikuttaa ettei uskalla mennä "konkareiden" joukkoon.”

Keskustelun keskeisimmät esiin nousseet pointit ja toimenpide-ehdotukset

- Äänestämiseen vaikuttaa paljon oma tietotaito, perheen malli ja kaverit.
- Tietoa halutaan koulun ja siellä tapahtuvien toimien, kuten paneelien, vaalituntien tai infotaulujen kautta.
- Some-vaikuttajia tulisi ottaa mukaan vaaliviestintään.

- Nuoret tarvitsevat tukea esimerkiksi vaalikoneiden täyttämiseen. Vaalikoneiden kysymysten tulisi olla mahdollisimman yksitulkintaisia ja yleiskielisiä.
- Nuorille tärkeistä teemoista esiin nousi mm. ilmastonmuutos. Nuoria kiinnostavat puolueiden kannat ja konkreettiset toimet ilmastonmuutoksen hidastamiseksi.
- Nuoria kiinnostavat muutkin kuin vain "nuorten" teemat eli myös ajankohtaiset yhteiskunnalliset teemat kuten hoitajapula, varhaiskasvatuksen kriisi ja sota.
- Nuoret toivoisivat että, äänestysikärajaa laskettaisiin vähintään vuodella.
- Nuoret tunnistivat, että nuoria tarvitaan ehdolle. Se kannustaa myös nuoria äänestämään. Tulisikin miettiä, miten puolueet panostavat erityisesti nuorten saamiseksi ehdolle.

Äänestä, vaikuta? -digiraatiin osallistui 9 nuorta. Digiraadit ovat anonyymeja ja avoimia kaikille alle 29-vuotiaille.

Raati toteutettiin yhteistyössä Nuva ry:n kanssa. Lisätietoja antaa Nuva ry:n osallisuusasiantuntija Susanna Ranta susanna.ranta@nuva.fi.